

Борисенко Ольга Петрівна

д-р наук з держ. управ., професор кафедри публічного управління та митного адміністрування

Університет митної справи та фінансів, Україна

Карканиця Валентин Миколайович

аспірант кафедри публічного управління та митного адміністрування

Університет митної справи та фінансів, Україна

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ ГРОМАД ТА ТЕРИТОРІЙ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗКВІТУ УКРАЇНИ

Розвиток місцевих територій та громад до 2014-2015 років перебував на стадії стагнації. Бюджет селищ та громад формувався лише з дотацій обласного, а в окремих випадках, державного бюджетів, яких вистачало на мінімальні обов'язкові витрати, що покладалися на функціональні обов'язки селищних та місцевих рад. Тому після реформи децентралізації, яка розпочалася 2014-2015 рр., розвиток громади, селищ та навіть районних центрів та великих міст отримав «друге дихання». Після Революції Гідності у 2014 році, Україна опинилася перед новими викликами, новим європейським вибором. Питання полягало не тільки в загальнодержавному європейському векторі розвитку, а й вирішення питання - за рахунок чого буде розвиватись Україна починаючи з самого маленького села до самого великого міста-мільйонника.

Села та селища, які вже встигли та змогли об'єднатися вже сьогодні відчувають позитивні та негативні сторони даної реформи. Децентралізація за 3 роки значно вплинула на розвиток цих сіл та селищ. Усі села були зацікавлені у тому, щоб на території ОТГ були підприємства, цехи, фабрики та інші прибуткові організації, які будуть сплачувати податки до місцевого та державного бюджету. Логіка цієї стратегії дуже проста та має дві позитивні сторони:

– чим більше підприємств або величина його капіталу та обороту, тим більше надходжень буде надходити до бюджету;

– чим більше підприємств буде на території ОТГ, тим більше робочих місць буде створено.

Якщо ОТГ буде створювати робочі місця для молоді тоді можливо буде зупинити безперервну міграцію молодого населення села до обласних центрів, до столиці, а, врешті-решт, взагалі за кордон. Основна стратегія України на наступні 5 років повинна полягати в тому, щоб повернути працеспроможне населення назад, додому. Село залишилось без лікарів, вчителів, робочої сили. Якщо така б тенденція тривала і надалі, то поняття «сільське населення» через декілька десятиліть перестало би існувати.

Наразі агрофірми, аграрні холдинги, тваринні ферми, цеха різного роду заходять на терени ОТГ, створюють робочі місця, закликають молодь працювати вдома, на власній землі. Відповідно бюджет ОТГ має регулярні надходження. За рахунок цього, місцева влада, враховуючи потреби громади, починає вкладати кошти в ті чи інші проблемні питання села. На сьогоднішній день вже не є дивиною, що село за власний кошт проводить капітальний ремонт доріг села, та навіть між селами, які входять до окремої громади. Це все стало можливим лише за рахунок децентралізації фінансів, коли гроші від податків підприємців почали залишатись «на місцях», а не губитись у владних кабінетах держави.

Дослідження протягом 2018 року Новоолександрівської ОТГ дозволили зробити висновок, що ця ОТГ зробила значний внесок в розвиток села, зосередила свою увагу на молодому населенні, щоб молодь залишилась в селі, а не їхала до обласного центру, який досить близько розташований від ОТГ. Були проведені наступні роботи для розвитку сел та селищ, які входять до ОТГ:

– капітальні ремонти дитячих садків в усіх селах. Взагалі, наявність дитячого садка в селі, це вже є доброю ознакою того, що село буде жити. Це означає, що молоде населення з високою долею ймовірності залишиться в селі та буде працювати на користь села та держави;

– капітальні ремонти та зведення нових корпусів шкіл, будівництво обсерваторії в с. Волоському на березі Дніпра. Освіта повинна стати основним

чинником розвитку держави на найближчі десять років. Ми повинні повернути та виростити нові «уми», які зможуть повернути міць економіки та розвиток держави;

- оснащення амбулаторій в селах, придбання реанімобіля. Тільки з якісним медичним обслуговуванням в нас є шанс зберегти старше покоління та виростити здорове молоде. Наша нація щороку зазнає втрат з трьох боків: війна, виїзд на постійне місце проживання за кордон та, головне, це висока смертність серед населення через неякісне та низькокваліфіковане обслуговування. Час йде вперед, а отже нове обладнання та своєчасно надана медична допомога збереже чималу кількість життів в Україні, в тому числі і мешканців Новоолександрівської ОТГ;

- капітальний ремонт доріг в усіх без виключення селах. Нині держава зосередила свою увагу на шляхах державного та регіонального значення, а сільські дороги мають найнижчий пріоритет. Тому аби залучати інвестиції в село та в загалом в ОТГ, необхідно мати якісно нову інфраструктуру, тому Новоолександрівська ОТГ щороку виділяє майже 10% річного бюджету аби навести лад на своїх дорогах;

- адресна допомога. Після децентралізації, місцева влада більш широко може надавати допомогу односельчанам, які опинилися в складних життєвих обставинах.

Вище перелічено лише основні аспекти на що ОТГ почала витратити кошти, які були зароблені власними силами. Тому шлях децентралізації не повинен закінчуватися. В Україні не повинно залишитись жодного села, яке не буде об'єднано в ОТГ. Село повинно починати заробляти, повинно залишати власні зароблені кошти у себе, а не віддавати до державного бюджету. Тільки так ми зможемо навести лад, «зробити ремонт» інфраструктури кожного села чи селища в Україні.

Ризиками ОТГ можуть стати «міжусобні війни», які об'єднані села можуть розпочати при розподіленні бюджетних коштів. В реформі треба більш

детально прописати процес розподілу грошей, визначення основних пріоритетів села.

Щоб мешканці могли мати право впливати на рішення сільської ради, необхідно розміщувати ідеї на електронному ресурсі села щодо бачення розвитку села. Також необхідно прозоро здійснювати планування та сформуванню стратегічний розвиток села. Головною кінцевою метою децентралізації, особливо для ОТГ, є успішне, розвинене село, аби люди знов повірили в міць села, аби процес урбаністики призупинив свій ріст, аби агропромисловий комплекс повернув свою велич, аби кожна ОТГ сама мала визначати напрями та пріоритети розвитку. Тільки так в нас є шанс стати успішною розвинутою країною, яка буде жити в мирі та злагоді.

Висновки. Перші результати децентралізації в Україні мають чимало позитивних наслідків. Місцева влада зосередилась на розвитку соціальної інфраструктури села. Вже не спостерігається такого явища, коли бюджету села ледве вистачає лише на заробітну плату сільській раді та усунення наслідків надзвичайних подій. Село почало займатися тими проблемними питаннями, які не вирішувались десятки років, і це тільки початок. Маємо впевненість, що при подальшому розвитку реформи децентралізації та усуненні усіх ризиків, які наразі існують, вже за найближчі 5 років українське село відчуже неймовірний ефект від реформи, село стане на надійні рейки розвитку та буде приносити величезну користь державі.

Бібліографічні посилання

1. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

2. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» № 157-VIII від 5 лютого 2015 року.

3. Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» (стаття 54-1). № 280/97-ВР від 21 травня 1997 року.

4. Закон України «Про співробітництво територіальних громад» № 1508-VII від 17 червня 2014 року.

5. Закон України «Про засади державної регіональної політики» № 156-VIII від 5 лютого 2015 року.

6. Звіт про виконання бюджету за 2018 рік Новоолександрівської ОТГ.